

**De conditionum speciebus tribus, conditione causa data,
causa non secuta, ob turpem vel injustam causam, et sine
causa, propositiones,**

<https://hdl.handle.net/1874/423698>

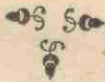
DE CONDI-
CTIONVM SPECIEBV
TRIBVS: CONDICTIONE CAV-
SA DATA: CAUSA NON SECUTA,
OB TURPEM VEL INIVSTAM
CAVSAM: ET SINE CAV-
SA, PROPOSI-
TIONES:

Ad quas,

*Diuina Diuini Numinis fa-
uente gratia,*

*PRÆSIDE CLARIS-
SIMO ATQVE CONSULTIS-
SIMO VIRO D. MATTHÆO ENTZ-
lino I. V. D. præstantissimo, & in celeberrima Tubingensi Acade-
mia LL. Professore ordinario, præceptore suo debita obseruantia
colendo, pro ingenij viribus, ad 16. Decembris, exercitij gra-
tia, hora & loco consuetis respondere
conabitur:*

VITVS BREITSCHVERT
BACKNANGENSIS.

TUBINGÆ, apud Georgium Gruppen-
bachium, Anno 1586.

DE CONDI-
CTIONVM SPECIEBVS
TRIBVS: CONDICTIONE CAU-
SA DATA: CAUSA NON SECVTA,
OB TURPEM VEL INIVSTAM
CAVSAM: ET SINE
CAUSA.

DE CONDICTIONE
causa data.

Propositio I.

MNE quod datur, aut ob rem datur, aut ob cau-
sam: ob rem, aut, honestam aut turpem: ob rem
honestam datum repeti quomodo possit, videa-
mus primò: quomodo ob turpem, deinceps.

2.

*Condictio causa data, causa non secuta civilis est, & in per-
sonam competit: ita nimirum, si ob rem honestam datum quid
sit, res verò vel causa vicissim non sequatur: veluti, si pecu-
nia detur, vt filius emancipetur: vt seruus manumittatur: vt
à lite discedatur.*

3.

*Id quod naturalem equitatem continet: contra naturam
enim est, alterum alterius damno locupletari.*

4.

*Vt verò hac condictio locum habeat, dominium in accipi-
entem transferri oportet: aliàs non hac, sed rei vindicatione
datum repetetur.*

5.
Causa etiam ut adijciatur necessarium est, vel expresse,
vel ita, ut ex certis coniecturis colligi ea possit.

6.
Interdum, licet ab utraque parte, causa sit secuta, datum
nihilominus rectè condicetur, si videlicet ob falsam causam
datum sit.

7.
Quare si pecuniam liber homo, qui mihi bona fide serui-
bat, dederit, ut eum manumittam, licet manumiserim, liber
tamen postea probatus si fuerit, pecuniam nihilominus con-
dicet.

8.
Qua ratione & is, qui cum se statum liberum esse putaret,
libertas tamen ei purè relicta esset, decem dederit, cum iussus
non sit dare, rectè datum condicet.

9.
Si heres sub conditione institutus, conditionis implenda
gratia quid dederit, & postea vel repudiet hereditatem, vel
testamentum pronuncietur inofficiosum aut falsum, datum
repeti potest.

10.
Nihil verò refert, siue res mobilis sit, siue immobilis (in-
terdum enim & in ijs conditio locum habet) dummodo cer-
ta sit: Certi enim conditionis speciem hanc esse constat.

11.
Eaque non solum in contractibus innominatis: sed & re-
rum permutationibus & nominatis, si pœnitere liceat, locum
habet.

12.
Quod in contractibus innominatis hætenus verum est,
nisi in ijs species (facio ut des, vel facio ut facias) versetur.

In ac-

13.

In acceptilatione tamen, licet factum contineat, aliter receptum est: si enim quis accepto tulerit debitori suo, ea lege ut expromissorem daret, nec ille det, condicti ei, qui accepto sit liberatus, dici potest.

14.

Si mulier ei cui nuptura erat, cum dotem dare vellet pecuniam, quae sibi debebatur, acceptam fecit, neque nuptiae insecuta sunt, rectè pecunia condicetur.

15.

An autem in beneficiorum permutatione hac condictio locum habeat, questionis est? Et locum habere verius videtur.

16.

Dedi tibi pecuniam, ut mihi Stichum dares, quodnam genus conventionis sit, & te cessante, dare an pecuniam condicere possim queritur? Et aliam obligationem, quam ob rem dati, re non secuta, non esse, ideoque condicere me posse traditum extat.

17.

Dotis nomine promissum, vel datum ijs personis, quae iustam aetatem nondum habent, donec in eodem habitu matrimonij permanent, non repetitur.

18.

Si donaturus mulieri, iussu eius sponso numeravi, nec nuptiae secuta sunt, mulier condicet. Sed si pecuniam in hoc dedi, ut si nuptiae secuta essent, mulieri dos acquireretur, si non essent, mihi redderetur, quasi ob rem datur, eoque re non secuta, ego à sponso condicam.

19.

Ut & is, qui cum se debere mulieri existimavit, cum non deberet, iussu ei dotis nomine promisit & solvit, nuptijs non secutis, muliere exclusa, rectè condicet.

20.

Dedi tibi pecuniam, ut Capuam eas, si parato tibi ad proficiscendum, conditio temporis vel valetudinis sit impedimento, ex capite penitentia repetere me posse, certum est.

21.

Quod si tamen sumptus & impensas ad profectioem necessarias feceris, earum ratio habebitur, ut si datum aequent, conditio cesset.

22.

Illud etiam quaesitum est: utrum re promissa oblata, conditio locum nihilominus habeat? Nos aientem sententiam veriore esse putamus.

23.

Dubitat etiam, penes quem in hac actione periculum sit? Et penes debentem regulariter esse concludimus.

24.

Datur possessio in super hac conditio fratri, qui quasi agnitus honorum fratri contulit, si non agnoscit: et qui causa mortis donavit, si conualuerit: cui de evictione cauere recusatur: cui alienum quid datum est: ut & in procuratorem falsum domino ratum non habente, et cum qui rem donatam cum pacto non alienandi alienat.

25.

Et tandem heredi & in heredem: non tantum ad res ipsas, sed & fructus & accessiones repetendas.

26.

Cessat autem hac conditio, si aliud actum sit inter partes: si transactio interposita: si 30. annorum spacium effluerit: si quis dederit, cum remunerari se putaret, vel quod amicum quem sibi futurum existimaret: alijsq. modis, quibus actiones personales extinguuntur.

DE CONDICTIONE ob turpem causam.

27.
CONDITIONIS ob turpem causam species sunt tres: aut enim ita datur, ut dantis sit turpitudine, non accipientis: aut accipientis duntaxat, non etiam dantis: aut utriusque.

28.
Si dantis solius versetur turpitudine, nulla competit repetitio.

29.
Et ita quidem, ut promissum non possit exigi, causa turpis etiam licet sit secuta.

30.
Quaritur, numne turpes stipulationes sint ipso iure nullae, an verò per exceptionem elidenda? Et ipso iure nullas esse censemus.

31.
Quod si accipientis solius versetur turpitudine, non solum promissum non exigi, sed & datum repeti potest.

32.
Ut puta si dedi, ne sacrilegium facias, ne furtum, ne hominem occidas: Item si dedi, ut rem mihi reddas depositam, aut secundum me in bona causa iudices.

33.
Quo tamen casu constitutum est, ut is litem perdat, qui diffidentia iusta causa, in pecunia corruptela spem negotij reponit.

34.
Si iudicium dederò, ut fugitivum meum indices: ut furem rerum mearum: non poterit repeti, quod datum est.

35.

Iure tamen Canonico furem indicare cogor : item si iudex inquirat, vel grauius aliquod sit crimen.

36.

Quod si à fugitiuo meo acceperis ne cum indicares, condicere tibi hoc quasi furi possim : vel si ipse fur indicium à me accepit, vel furis, vel fugitiui socij condictio adhuc locum habet.

37.

Item si vestimenta vtenda tibi commodauero : deinde precium vt reciperem dedissem : condictione rectè agam.

38.

Id etiam quod Tyrocinij euitandi gratia dedi, legitime repeto.

39.

CAETERVM, vbi dantis & accipientis versatur turpitudine, datum non posse repeti dicimus : veluti si pecunia detur, vt malè iudicetur : vt stuprum vel lenocinium committatur : vt deprehensus in flagitio dimittatur : quod verum est, nisi iusto mortis metu se redemerit.

40.

Generaliter quoque verum est ; ex iniusta causa datum repeti posse : veluti, id quod ex stipulatione per vim extorta solutum est.

41.

Competit hæc condictio heredibus non turpiter dantis in heredes turpiter accipientis : ad fructus & accessiones, non etiam vsuras repetendas.

42.

Concurrit nonnunquam cum actionibus bona fidei : nonnunquam condictione furtiua : quandoq; etiam cum actione criminali.

Ex-

Expirat, prout cetera conditiones, 30. annorum spacio:
non infamat: opinionem tamen turpiter accipientis gra-
uat.

DE CONDICTIONE sine causa.

EST & hac species, utpote generalis, conditionis, si quis si-
ne causa promiserit, quae quidem conditio latissimè pa-
ret. Nam siue quis sine causa promiserit, siue soluerit indebi-
tum: rectè conditioni sine causa locum esse dicemus.

Differt verò à conditione indebiti, quòd in illa sola quan-
titas, hic autem & obligatio condicatur.

Est autem hac conditio civilis, naturalem aequitatem con-
tinens, directa & utilis in personam, priuata & rei persecu-
toria, competens, si nulla alia ex specialibus locum habeat, vel
qua ex illis competens detur, probabiliter dubitari potest.

Estq; ei locus, quoties ob causam promisit quis, causa tamen
secuta non est: ubi enim ex altera parte secuta est causa, solet
agi conditione causa data: cum verò promissum tantum, hac
generali conditione utimur.

Condicitur & id quoque hac actione, quòd ex causa ad ali-
quem peruenit, causa tamen habetur pro nulla, vel rectè ad nò
iustam causam, aut ob impedimentum iuris sequi non potest.

49.

Quare si fullo vestimenta lauanda conduxit: deinde amis-
sis eis domino precium ex locato conuentus prestite rit, postea-
que dominus inuenerit vestimenta, tam ex locato agere eum,
quam condicere posse constat.

50.

Dissoluta quantitatis instrumentum hac cōdictione repeti
posse, non est ambigui iuris.

51.

Similiter si quid dotis nomine datum est, nuptijs propter
iuris prohibitionem non secutis, huic cōdictioni locus erit.

52.

In hac etiam specie si mulier, quæ fundum in dote habebat,
post diuortium in matrimonium rediens, pacta sit cum vi-
ro, uti decem in dotem acciperet, & fundum sibi restitueret,
ac datis decem, priusquam fundus ei restitueretur in matri-
monio decessit: ex bona fide est, ut fundus, quasi sine causa
apud maritum sit, condicatur.

53.

Consequitur etiam quis hac cōdictione, ut stipulatione
in totum liberetur, si planè nil debuit, aut ex parte ea saltem
qua fuit obligatus.

54.

An tandem cōdicio hac contra sententiam intendi
possit, variè disputatur? Nobis negatiua sententia verior
videtur.

1.

CORONIDIS loco communem illam Dd. opinionem, existimantium iustam ignorantiam à præscriptione temporis longissimi excusari, satis æquam esse censemus. Attamen nouissimis Imp. rescriptis, contrarium probari, disputationis gratiâ statuimus.

2.

Ex articulo, facio vt des, non minus quàm ex cateris actionem præscriptis verbis oriri, dici potest.

3.

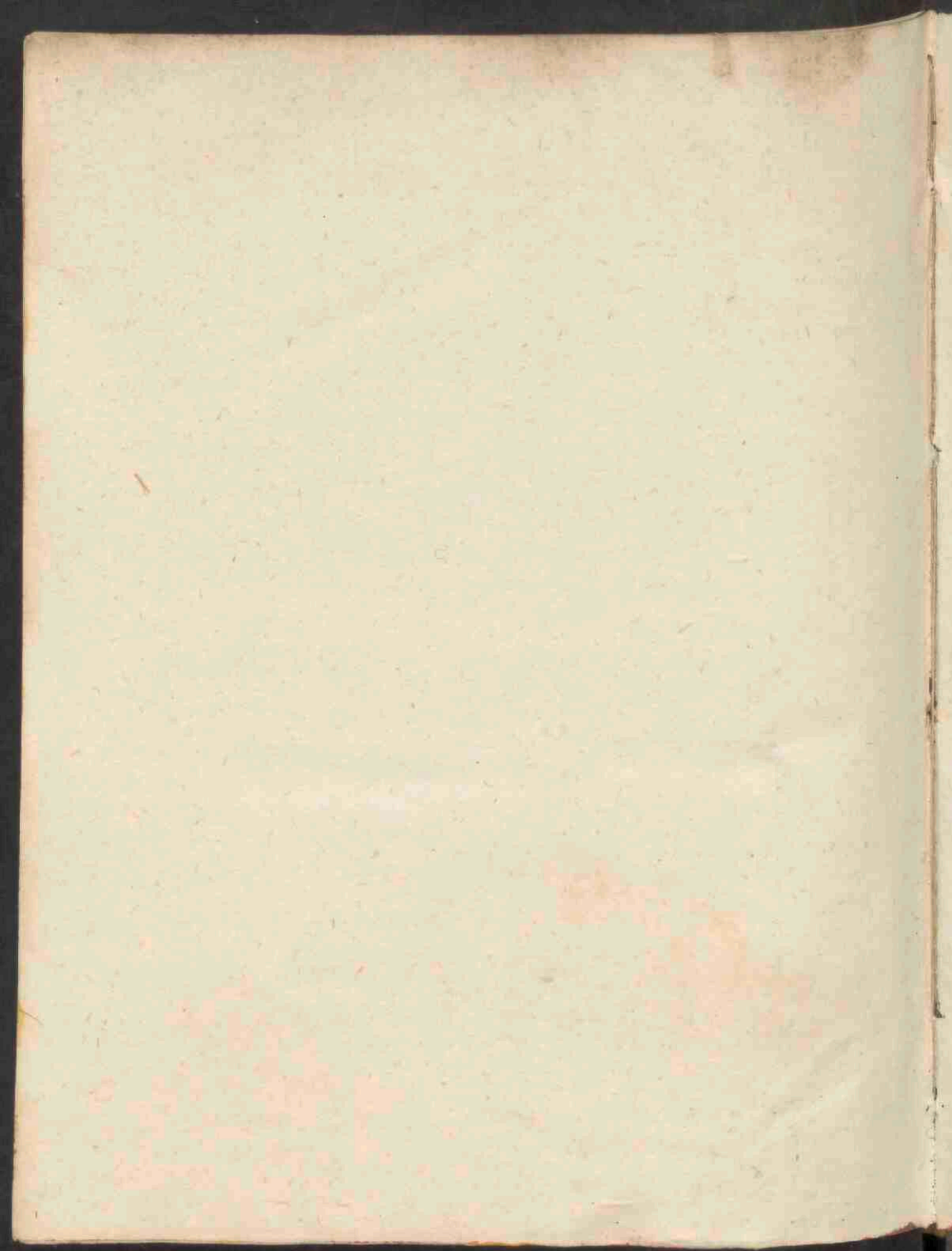
Fauorem libertatis non impedire conditionem causa data causa non secuta existimamus.

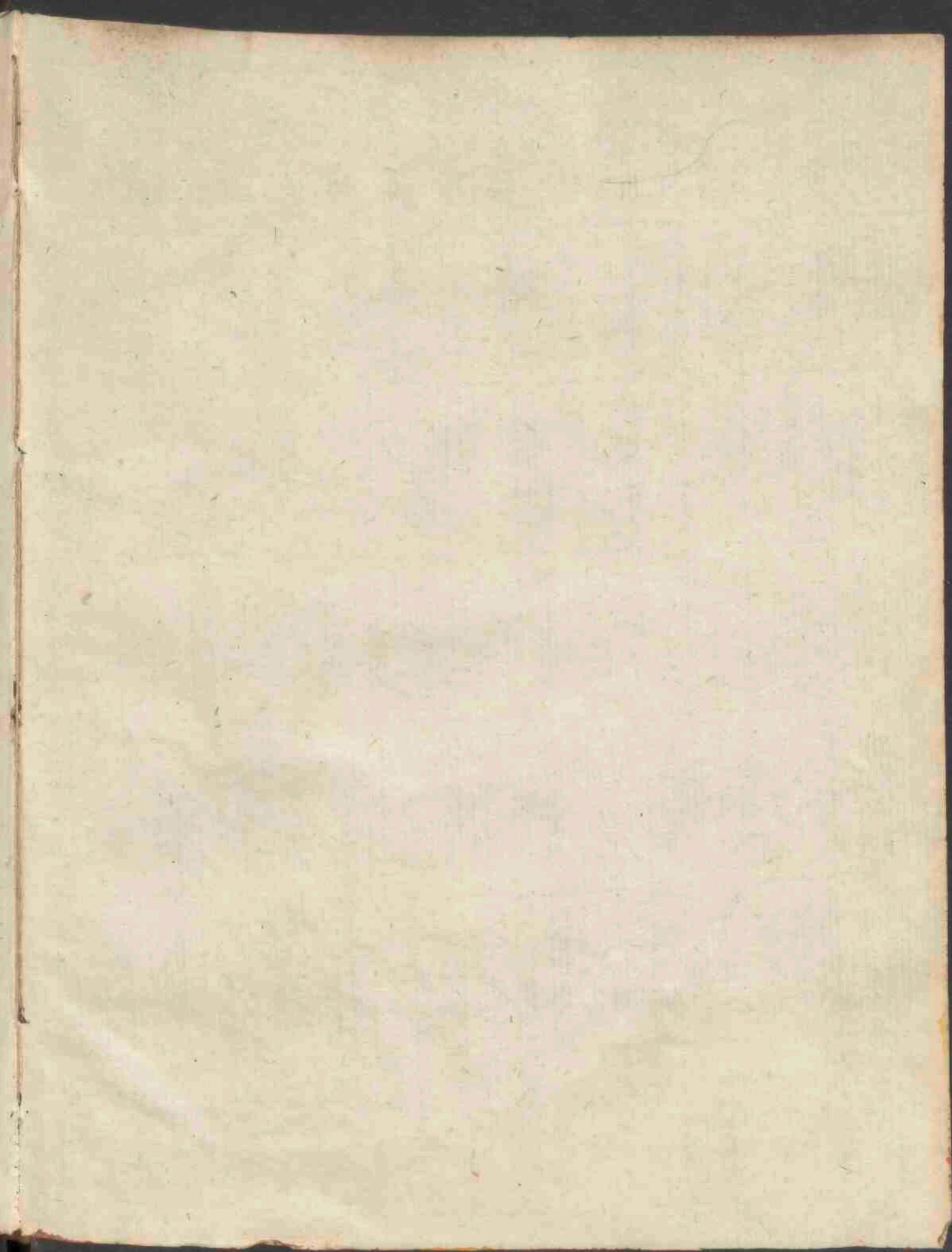
F I N I S.

salua e r i o r vno re cyano de roma
fobae ubi inuia factioz de vno in

si a r t i c u l u s p r i m u s e p u s i n
ca de collegiis factioz ad alia rati

legation 13 att hach 101 x48 v

